

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8085/2021
09.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Република Црна Гора, чији је пуномоћник Мирослав Јеремић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3449/21 од 12.08.2021. године, у седници одржаној 09.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3449/21 од 12.08.2021. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1522/20 од 23.03.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због повреда угледа, части, слободе и права личности плати износ од 11.604.000,00 динара, са законском затезном каматом, од дана пресуђења, па до коначне исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 90.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3449/21 од 12.08.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у делу става првог изреке и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде угледа, части, слободе и права личности исплати износ од 4.200.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 23.03.2021. године па до исплате. Ставом другим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке, којим је одбијен као неоснован захтев тужиоца да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде угледа, части, слободе и права личности исплати износ од још 7.404.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 23.03.2021. године па до исплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 308.300,00 динара. Ставом четвртим изреке,

обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова другостепеног поступка исплати износ од 45.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, из свих законом предвиђених разлога.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу је решењем дежурног истражног судије Вишег суда у Београду Ки бр.851/11 од 05.10.2011. године одређен притвор због основане сумње да је извршио кривично дело неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 3. у вези става 1. КЗ, који се има рачунати од 04.10.2011. године, када је лишен слободе, на основу члана 142. став 1. тачка 1. и 3. ЗКП због опасности од бекства, с обзиром да се ради о лицу које нема пријаву пребивалишта на подручју града ... односно територији Републике Србије, а држављанин је Црне Горе и особитих околности да ће поновити кривично дело. Тужилац је био у притвору у периоду од 04.10.2011. године до 05.07.2013. године, када му је решењем Вишег суда у Београду К бр.84/12 од 05.07.2013. године притвор укинут. Решењем Вишег суда у Београду К бр.68/14, Кв бр.2273/14 од 04.07.2014. године тужиоцу је одређен притвор на основу члана 211. став 1. тачка 1. ЗКП, због постојања особитих околности које указују да ће окривљени поновити кривично дело. Решењем Вишег суда у Београду К бр.68/14, Кв бр.4083/14 од 17.12.2014. године, тужиоцу је укинут притвор и замењен блажом казном – мером забране напуштања стана, а која мера је укинута решењем Вишег суда у Београду К бр.68/14 од 30.01.2015. године. Кривични поступак је окончан пресудом Вишег суда у Београду К бр.68/14 од 30.01.2015. године, потврђене пресудом Апелационог суда у Београду Кж1 208/15 од 25.05.2015. године, којом је тужилац ослобођен од оптужбе да је учинио кривично дело неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 3. у вези става 1. КЗ. Против тужиоца је вођен и поступак екстрадиције по молби Министарства правде Републике Црне Горе од 17.12.2012. године и изручење тужиоца ради упућивања на издржавање казне затвора на коју је осуђен пресудом Вишег суда у Подгорици К бр.128/10 од 01.06.2010. године, преиначене пресудом Апелационог суда Црне Горе Кж бр.592/10 од 23.09.2010. године у погледу одлуке о казни. У том поступку је решењем истражног судије Вишег суда у Београду Кре бр.1/13 од 19.06.2013. године тужиоцу одређен притвор из разлога прописан у члану 22. став 1. тачка 1. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, који се окривљеном има рачунати од 05.07.2013. године када је лишен слободе. Решењем Министарства правде РС од 13.08.2013. године дозвољено је изручење тужиоца правосудним органима Црне Горе у циљу упућивања на издржавање казне затвора. Изручење је одложено до окончања кривичног поступка пред Вишим судом у Београду К бр.68/14. Тужилац има пријављено пребивалиште у ..., држављанин је Републике Црне Горе, а у Републици Србији није имао пријављено боравиште, иако је пре лишења слободе боравио у земљи пар месеци. У тренутку лишења слободе имао је 26 година. Кривични поступак је био медијски праћен, о тужиоцу се говорило као о члану организоване криминалне групе. Због временског периода у коме је био неосновано

лишен слободе требало му је времена да се врати нормалном животу, околина га је осуђивала и гледала на њега као криминалца, није могао да нађе посао у ..., због чега је морао да се пресели у Тужилац се 10.12.2015. године и 25.01.2018. године обраћао Министарству правде РС са захтевом за накнаду нематеријалне штете, али тужена на ове захтеве није одговорила.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је, имајући у виду одредбу члана 584. став 2. Законика о кривичном поступку, закључио да је тужилац допринео лишењу слободе, односно одређивању притвора, будући да је као држављанин Републике Црне Горе, боравио без пријављеног пребивалишта на територији Републике Србије иако је био у обавези да исто пријави према одредбама тада важећег Закона о странцима, те су постојале околности које су указивале на опасност од бекства.

Другостепени суд је оцењујући наводе жалбе тужиоца, закључио да тужилац својим поступцима није проузроковао лишење слободе тиме што као држављанин Црне Горе није имао пријављено боравиште у Републици Србији, имајући у виду да му је притвор одређен на основу одредбе члана 142. став 1. тачка 1. и тачка 3. тада важећег ЗКП. Тужилац својим понашањем није скривио притварање, јер је лишен слободе у стану свог друга, није се скривао, није покушавао да побегне, нити је знао да се против њега води кривични поступак, нити су државни органи на било који начин покушавали да обезбеде присуство тужиоца. Основ одговорности тужене заснива се на одредби члана 35. став 1. Устава Републике Србије и одредби члана 584. став 1. Законика о кривичном поступку, па је водећи рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи накнада, временском периоду у коме је тужилац био лишен слободе, са констатацијом да тужилац не потражује накнаду штете за период екстрадиционог притвора, применом одредбе члана 200. Закона о облигационим односима закључио да правична накнада нематеријалне штете износи 4.200.000,00 динара, док је у преосталом одбијајућем делу потврдио првостепену пресуду.

По становишту Врховног касационог суда, одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Европска конвенција о људским правима је у члану 5. утврдила да свако има право на слободу и безбедност, предвидела је разлоге за лишење слободе, као и да свако ко је ухапшен или лишен слободе у супротности са одредбама тог члана има утуживо право на накнаду. Устав Републике Србије у члану 35. став 1. прописује да свако ко је без основа или незаконито лишен слободе, притворен или осуђен за кажњиво дело има право на рехабилитацију, накнаду штете од Републике Србије или друга права утврђена законом.

Одредбом члана 584. став 1. Законика о кривичном поступку прописано је да право на накнаду штете има лице које је, између осталог, било лишено слободе, а поступак је правноснажно окончан одбијајућом или ослобађајућом пресудом. Право на накнаду штете лице које је било у притвору, а које је правноснажно ослобођено од оптужби или оптужба одбијена прописано је било и одредбом члана 560. став 1. тачка 1. Законика о кривичном поступку („Службени лист СРЈ“, број 70/2001, 68/2002 и „Службени гласник РС“ број 58/2004 са изменама и допунама) важећег у време када је тужиоцу одређен притвор. Одредбом члана 243. став 4. Кривичног законика у време одређивања притвора било је предвиђено да се у вези са позивањем осумњиченог у

фази истраге примењују одредбе тог закона којим је регулисано позивање, а у члану 134. овог закона предвиђено је да се присуство окривљеног у кривичном поступку обезбеђује његовим позивањем, а позив му упућује суд.

Правилан је закључак другостепеног суда да тужилац својим поступањем није проузроковао одређивање притвора као мере његовог присуства, ради вођења поступка. Тужилац је лишен у стану свог друга, није се скривао и тужена ничим не доказује да је тужилац знао да је против њега покренут поступак истраге, те да је он у намери да избегне вођење поступка избегавао пријаву боравишта. Тужиоцу је притвор одређен на основу члана 142. став 1. тачка 1. и тачка 3. тада важећег ЗКП, па су неосновани ревизијски наводи да се не поступање по Закону о странцима и Закону о пребивалишту и боравишту грађана треба третирати као скривљено понашање у смислу напред наведених разлога за одређивање притвора.

Висина накнаде нематеријалне штете, правилно је од стране другостепеног суда утврђена у складу са критеријумима који су прописани одредбом члана 200. став 1. и 2. Закона о облигационим односима. Ценећи околности конкретног случаја, природу и тежину кривичног дела које је тужиоцу стављено на терет, временски период лишења слободе али и изречене мере забране напуштања стана, године живота тужиоца (26 година) у време лишења слободе, породичне прилике, реакције окружења након изласка на слободу, Врховни касациони суд налази да је досуђени износ накнаде нематеријалне штете од 4.200.000,00 динара адекватан значају повређеног добра тужиоца и циљу коме та накнада служи.

Наводима ревизије не доводи се у сумњу правилна примена материјалног права одредбе члана 200. Закона о облигационим односима, јер је другостепени суд оценио све околности конкретног случаја и правилно одмерио висину правичне накнаде нематеријалне штете.

О трошковима првостепеног и другостепеног поступка је одлучено правилном применом одредаба члана 153, 163. и 165. ЗПП.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**